

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 25 (3529) ●

● ПЯТНІЦА, 7 ЛІПЕНЯ, 2017

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Вандроўка ў Бельгію

Пра дзейнасць беларускіх суполак з Латвіі даведаліся ў Бруселі **Стар. 2**

Прыйшлі да Скарыны

Беларусы з розных краін свету ўсклалі кветкі да помніка Францыску Скарыне ў Празе **Стар. 4**

Купальская песня гучала ў ваколіцах літоўскай Клайпеды

Стар. 4

ЮБІЛЕЙ

Такі прыцягальны Купала

У юбілейны год Песняра міжнародныя выставачныя праекты, падрыхтаваныя Літаратурным музеем Янкі Купалы, пераязджаюць з краіны ў краіну

Кацярына Мядзведская

Купала — паэт. Купала — класік. Народны пісьменнік Беларусі, Песняр. Купала — чалавек... Увайшоўшы ў гісторыю беларускай літаратуры болей чым стагоддзе таму (першы верш на беларускай мове “Мая доля” да туюца 1904 годам), ён назаўжды стаў неад’емнай часткай айчыннай культуры. Яго вершы, п’есы, паэмы дагэтуль блізкія і зразумелыя чытачам. Закладзеныя ў іх думкі — актуальныя й сёння. Невыпадкова да традыцыйнай акцыі “Чытаем Купалу разам” далучаецца ўсё больш удзельнікаў. Сёлета ў МЗС яго вершы па-беларуску і на родных мовах чыталі прадстаўнікі 36 амбасадаў розных краін. А дзякуючы грандыёзнай карпатлівай працы супрацоўнікаў Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы цяпер мы больш даведваемся пра класіка як чалавека — са сваімі перакананнямі, недахопамі, нават асабістым стылем у адзенні.

Матэрыялаў пра Купалу сёння настолькі многа, што, падаецца, яго творчасць ды ідэі — паўсюды. Выставачныя праекты, прысвечаныя класіку беларускай літаратуры, ладзяцца й за мяжой. Янка Купала — сапраўды нацыянальны герой. А яго партрэт-налепка “З Купалам у сэрцы”, якую атрымоўвае кожны

наведнік музея, — адзін з сімвалаў незалежнай Беларусі, пра якую так марыў паэт: “Я буду маліцца і сэрцам, і думамі,/ Распетаю буду маліцца душой,/ Каб чорныя долі з мяцеліцаў шумамі/ Ужо больш не шалелі над роднай зямлёй” (“Мая малітва”). А яго слова і праз 75 гадоў пасля сыходу (Янка Купала трагічна загінуў 28 чэрвеня 1942 года) працягвае выконваць сваю ролю — адкрываць свету Беларусь, злучаць сяброўскімі сувязямі паміж сабою розныя краіны.

Дырэктарка Літаратурнага музея Янкі Купалы Алена Ляшковіч казала мне: “Сёлета адзначаем 135-гадовы юбілей Янкі Купалы — гэтай падзеі прысвечана і работа музея. Створаны міжнародныя выставачныя праекты “Янка Купала ў дыялогу культур”. Выстава з яго, што названа словамі з верша Купалы “Завуся я толькі Янка Купала”, ужо павандравала па Польшчы, Украіне, Расіі, Грузіі, пабывала ў Парыжы. Далей паедзе ў Армению, Славакію, Літву, Латвію... Гэтыя краіны — усе так ці інакш звязаны з імем Купалы”.

Нядаўна экспазіцыя “Завуся я толькі Янка Купала” адкрылася ва ўкраінскім Мікалаеве. На старонцы супляменніцы Таццяны Дзяменнікавай у фэйсбуку пабачыла я спачатку анонс гэтай падзеі, пасля выклала яна і фотаздымкі. На сайце Купалаўскага музея знайшла

Шмат вершаў Песняра гучала на імпрэзе ў Мікалаеве

На выставе “Завуся я толькі Янка Купала”

апісанне: “У аснове выставы — матэрыялы з фондаў Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы, а яе стрыжнем, безумоўна, стала любоў беларускага паэта да творчасці Тараса Шаўчэнкі. Пац-

вярджэннем таму і словы паэта: “Украінскую літаратуру, відаць, я люблю больш, чым якую-небудзь іншую... З украінскіх паэтаў больш за ўсё, безумоўна, люблю Шаўчэнку”. → **Стар. 3**

ВЕСТКІ

Годна адзначылі!

Беларусь адсвяткавала Дзень Незалежнасці

3 ліпеня — сімвалічная дата, звязаная з важнай падзеяй у гісторыі Вялікай Айчыннай. 73 гады таму ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў быў вызвалены Мінск. І з 1996 года галоўнае дзяржаўнае свята адзначаецца менавіта ў гэты дзень: як даніна падзякі народу-пераможцу.

З Днём Незалежнасці суайчыннікаў павіншаваў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка: “За апошнія гады шмат змянілася: і краіна, і людзі, якія ў ёй жывуць. Нязменным засталася жаданне кожнага з нас жыць у свабоднай і мірнай дзяржаве. Беларусам не патрэбныя ўзрушэнні, войны і рэвалюцыі, спекуляцыя на дэмакратыю і правы чалавека. Беларусь — стабільная дзяржава, якая цвёрда рухаецца па шляху самастойнага развіцця”.

Аляксандр Лукашэнка пажадаў кожнай беларускай сям’і шчасця, здароўя, дабрабыту і дастатку. Кіраўнік дзяржавы ўдзельнічаў у афіцыйных ўрачыстасцях з нагоды Дня Незалежнасці.

Грандыёзныя дзеі разгарнуліся каля стэлы “Мінск — горад-герой”. Шэсць тысяч чалавек і 500 адзінак тэхнікі прынялі ўдзел у парадзе. У неба падняліся каля 60 самалётаў і верталётаў. Ваенны парад войскаў Мінскага гарнізона і праходжанне тэхнікі грамадзянскага прызначэння завяршыліся традыцыйным масавым нумарам “Красуй, Беларусь!”

Назіралі за імпрэзамі дзясяткі тысяч гледачоў каля стэлы і мільёны ля тэлеэкранаў. Святаванне Дня Незалежнасці прайшло па ўсёй краіне.

Фінальным акордам сталі галаканцэрт, масавае выкананне гімна і святочны салют.

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Розныя адценні колеру

Іна Ганчаровіч

Своечасовую афтальмалагічную дапамогу атрымалі сёлета школьнікі з сельскіх мясцовасцяў Гомельшчыны

Удзельнікі дабрачыннага афтальмалагічнага праекта “Я бачу!” падвялі вынікі першага этапу абследавання школьнікаў Гомельшчыны: амаль у 36 працэнтаў дзяцей выяўлены розныя паталогіі зроку. На прэс-канферэнцыі, што прайшла ў Нацыянальным прэс-цэнтры Беларусі, гаварылася: Гомельшчына — гэтаўжодругая вобласць Беларусі,

дзе рэалізуецца ўнікальны праект. Пілотным рэгіёнам па дыягностыцы і аказанні афтальмалагічнай дапамогі дзецям з сельскіх школ стала летась Магілёўская вобласць. Нагадаем, тады спецыялісты агледзелі 13 тысяч юных пацыентаў. Парушэнні зроку былі выяўлены ў 27,3 працэнта з іх.

Сёлета праект “Я бачу!” прадоўжыўся ў самым вялікім і праблемным рэгіёне Беларусі — Гомельскай вобласці. Стартаваў 21 сакавіка ў пяці розных раёнах. За два месяцы брыгадамі афтальмолагаў абследаваны 4889 школьнікаў. Розныя паталогіі былі выяўлены ў 35,99 працэнта дзяцей. Пры гэтым

у 60,39 працэнта з іх парушэнні зроку былі выяўленыя ўпершыню. Найбольш частыя такія дыягназы, як спазм акамадацыі, парушэнні рэфракцыі. Кожнаму школьніку даюцца канкрэтныя рэкамендацыі, а пры неабходнасці выпісваюцца рэцэпты на медыкаменты і акулярны. У складаных сітуацыях дзеці накіроўваюцца на кансультацыі, паглыбленую дыягностыку ў абласныя і рэспубліканскія цэнтры. Уся інфармацыя аб стане здароўя дзяцей перадаецца ў раённыя паліклінікі ды класным кіраўнікам, якія пры неабходнасці праводзяць работу з бацькамі.

Праверка зроку: якасная і прафесійная

Улетку новым складнікам праекту “Я бачу!” стала сацыяльная рэкламная кампанія па прафілактыцы парушэнняў зроку. Яна стартавала 21 чэрвеня ў Мінску, Гомелі і Мазыры. Дарослым білборды, стылізаваныя пад табліцы для

праверкі вастрэны зроку, нагадаюць пра тое, чаму так важна своечасова наведваць афтальмолага, а дзецям прапануюць пагуляць у гульню “Знайдзі 10 адрозненняў”. Сам праект працягнецца з пачаткам новага навучальнага года.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Вандроўка ў Бельгію

Пра дзейнасць беларускіх суполак з Латвіі даведаліся ў Бруселі

Удзельнікі конкурсу даследчых работ Саюза беларусаў Латвіі “Беларусы Латвіі. Мінулае і сучаснасць”, сярод якіх быў і член-карэспандэнт НАН Беларусі прафесар Аляксандр Лукашанец, па запрашэнні дэпутата Еўрапарламента Андрэя Мамыкіна наведалі Брусель.

Наша дэлегацыя з 15 чалавек пабывала ў Еўрапарламенце, зазірнула і ў Залу пленарных пасяджэнняў. Мы даведаліся: сёння ў гэтым кіруючым органе працуе 751 дэпутат ад 28 краін, 8 з якіх — ад Латвіі. Працоўных моў у арганізацыі 24, асноўныя з іх — англійская, французкая і нямецкая.

Цікавую экскурсію правёў для нас Андрэй Мамыкін. Старшыня Саюза беларусаў Латвіі Валянціна Піскунова са словамі падзякі падарыла яму карціну беларускага мастака з Рыгі Міколы Гаўрыловіча. Іншыя члены дэлегацыі таксама дзякавалі дэпутату за запрашэнне і магчымаць убачыць на ўласныя вочы маштаб арганізацыі садружнасці Еўрапейскіх краін і адчуць грандыёзнасць яе задач.

Далей сустрэча працягвалася ў Амбасадзе Беларусі ў Бельгіі. У прыгожым старадаўнім будынку па вуліцы Мальера нас чакалі саветнікі місіі ў Еўрасаюзе Дзмітры Ярмалюк, саветнік Амбасады Беларусі ў Бельгіі ды Люксембургу Дзмітры

У Амбасадзе Беларусі ў Бельгіі — старадаўнім будынку па вуліцы Мальера

Смірноў, першы сакратар (па консульскіх пытаннях) Амбасады Алег Ляшанюк.

Ініцыятар і куратар конкурсу “Беларусы Латвіі. Мінулае і сучаснасць”, старшыня Беларускага таварыства “Прамень” Алёна Лазарава прадставіла дыпламатам членаў дэлегацыі, расказала пра шматбаковую дзейнасць Саюза беларусаў Латвіі, яго цесныя культурныя і адукацыйныя сувязі з этнічнай Радзімай.

У сваёй прамове дэпутат Еўрапарламента Андрэй Мамыкін выказаў падзяку супрацоўнікам беларускай Амбасады за сардэчнасць, з якой яны сустрэлі гасцей, і радасць з той прычыны, што з Беларусі зняты, хоць і не ў поўным аб’ёме, эканамічныя санкцыі.

Сябар беларусаў Латвіі, удзельнік конкурсу Аляксандр Лу-

кашанец зазначыў: “Яскравы ўзор народнай дыпламатыі ў свеце — дзейнасць Саюза беларусаў Латвіі. Не можа не здзіўляць актыўнасць гэтай арганізацыі, яе энтузіязм і размах. У 2015-м уся прыбалтыйская краіна святкавала 525-годдзе Францыска Скарыны, у 2016-м — 125-гадовы юбілей Максіма Багдановіча, а сёлета Латвія адзначае 500-годдзе беларускага кнігадрукавання і юбілей Янкі Купалы і Якуба Коласа”.

Саветнік місіі ў Еўрасаюзе Дзмітры Ярмалюк прызнаўся, што таксама здзіўлены актыўнасцю беларускай дыяспары ў Латвіі, яе працаздольнасцю. “Мы рады бачыць беларусаў з гэтай прыбалтыйскай краіны ў нас у гасцях, — казаў ён. — Людзей розных узростаў і прафесій, але шчыра адданных Беларусі. Менавіта вы фармуеце прывабны і

пазітыўны імідж роднай краіны, яе народа. Вы — творчая інтэлігенцыя, а ваша праца — сапраўды ўзор народнай дыпламатыі”.

На гасціннай зямлі Каралеўства Бельгія нас чакаў сюрпрыз: экскурсія па Бруселі з гідам Аркадзе Сухалуцкім. Ён правёў нас па турысцкіх сцэжках горада, пазнаёміў з яго шматвяковай гісторыяй пакут і перамог, барацьбы жыхароў за свой дабрабыт.

Ад’язджаючы дадому, мы былі ад душы ўдзячныя за цудоўнае падарожжа Андрэю Мамыкіну і яго памочнікам Рыгору Свєрдліку і Наталлі Сысоевай, а таксама кіраўніцы нашай дэлегацыі Алёне Лазаравай.

Члены рэдкалегіі газеты СБЛ “Прамень” Іна Олесавы і Алёна Міцкевіч, Рыга — Брусель — Рыга

ВЕСТКІ

Гімн на плошчы Тракадэро

Больш за 150 чалавек выканалі гімн Беларусі каля Эйфелевай вежы ў Парыжы

Трэці раз запар да Дня Незалежнасці Беларусі на парыжскай плошчы Тракадэро, якая знаходзіцца побач з Эйфелевай вежай, прайшла акцыя “Праспяваем гімн Беларусі разам”. Незвычайнай ініцыятыве сказалі сёлета “oui” (“так”) як прадстаўнікі беларускай дыяспары, так і парызжане. Развучылі тэкст гімна і французкія студэнты.

Амбасадар Беларусі ў Францыі Павел Латушка казаў: “Мы ўдзячныя мэрыі горада Парыжа, якая падтрымлівае гэтую акцыю, а таксама беларускай дыяспары і французкім сябрам Беларусі, якія выконваюць гімн. Дзень Незалежнасці — галоўнае свята нашай краіны. І праз такую акцыю мы аб’ядноўваем беларусаў, якія пражываюць у Францыі”. А беларуская дыяспара ў гэтай заходнеўрапейскай краіне сёння немалая: каля шасці тысяч чалавек.

Ладзілася акцыя пры падтрымцы Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі і Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра. Выконваўся гімн пад музычнае суправаджэнне духавога аркестра Магілёўскага ўпраўлення Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Беларусі.

Урачысты прыём да Дня Незалежнасці Беларусі адбыўся ў беларускай Амбасадзе ў Францыі. На ім прысутнічала больш за 200 гасцей: амбасадары замежных дзяржаў, прадпрыемальнікі ды грамадскія дзеячы, а таксама прадстаўнікі беларускай дыяспары. Хор французскіх студэнтаў выканаў для прысутных вядомыя беларускія творы: “Купалінку”, “Ой рэчанька, рэчанька”, “Лявоніху”.

ЛІСТ У РЕДАКЦЫЮ

І стваралі, і будавалі

Званнем “Почётны ветаан Сыктывкара” адзначаны сябры суполкі “Беларусь” у Рэспубліцы Комі

“У далёкім 1969 годзе адбыўся першы гарадскі злёт ветэранаў сталіцы, — успамінае Уладзімір Пысцін, старшыня савета ветэранаў горада Сыктывкар. — На ім 800 дэлегатаў пачалі летапіс такога руху. З самага пачатку ветэранская арганізацыя стала рэальнай сілай, з якой нельга было не лічыцца”.

На яе рахунку цяпер шмат добрых спраў. Пра гэта можа падрабязна распавесці Тамара Курманова, намесніца старшыні савета ветэранаў, старшыня камітэта па гісторыі ветэранскага руху Сыктывкара. Галоўнае, лічыць яна, што не забытыя людзі, якія прысвяцілі сябе развіццю горада і рэспублікі. Напрыклад, заснавана званне “Ганаровы ветэран Сыктывкара”, якога ўдасноена ўжо больш за 180 сыктывкарцаў. Сярод іх ёсць і журналісты. Менавіта пра іх у 2015 годзе Ул. Пысцін у суаўтарстве з А. Сугора-

вым выдаў кнігу “Званія почётны — достойны”. У ёй ёсць нарыс і пра беларуса Мітрафана Курачкіна.

З Нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусь” у Комі ганаровага звання ўдасноены Ягор Якімчанка, Мітрафан Курачкін, Галіна Балюй, Аркадзь Крупенька і Зінаіда Губер.

Раскажу каротка пра іх. Ягор Аляксеевіч Якімчанка нарадзіўся 5 мая 1952 года ў вёсцы Люба Слаўгарадскага раёна, што на Магілёўшчыне. Ён закончыў у Гомелі (1972) політэхнічны тэхнікум і быў размеркаваны на працу ў Комі. Ён — будаўнік, і вельмі добры! За добрасумленную працу мае мноства ганаровых граматаў. Ягор Якімчанка ніколі не цураўся грамадскай працы. Усць-Вымскае зямляцтва хадайнічала аб прысваенні яму звання “Почётны ветаан Сыктывкара” (на здымку ён стаіць першы злева). Пра жыццёвы шлях Ягора Аляксеевіча падрабязней можна даведацца з яго кнігі “Нам не дано прадугадать”, выдадзенай у

суаўтарстве з А. Сугоравым у 2016 годзе ў Сыктывкары.

Мітрафан Іванавіч Курачкін (на здымку стаіць справа) па прафесіі журналіст, Заслужаны работнік Рэспублікі Комі. Пра яго шмат напісана ў кнігах, часопісах, газетах. З Аркадзе Крупенькам яны склалі адметную кнігу пра беларусаў “След на северной земле” (2006). У ёй жа надрукаваны вялікі нарыс Ул. Каракчыева “Белорусский характер” (с. 82-94). Мітрафан Курачкін выдаў дзве ўласныя кнігі: “Магія обыкновенных букв” (2015) і “Смеяться, право, не грешно”. Ён шмат друкуецца ў літаратурных альманахах. Да звання яго прадставіла ветэранская журналісцкая арганізацыя горада Сыктывкара.

Галіна Аляксееўна Балюй (на здымку сядзіць злева) — даўняя ўдзельніца народнага хору беларускай НКА “Купалінка”. Пра яе жыццёвы шлях можна прачытаць у згаданай вышэй кнізе “След на северной земле”, у артыкуле “С песней по жиз-

Супляменнікі — ганаровыя ветэраны Сыктывкара

ни” (с. 283). Званне “Почётны ветаан Сыктывкара” Галіне Балюй прысвоена па прадстаўленні ветэранскай арганізацыі Рэспубліканскай стаматалагічнай паліклінікі, у якой яна працавала з 1971 па 2003 год.

Аркадзь Сцяпанавіч Крупенька (на здымку сядзіць у цэнтры) — чалавек вядомы не толькі ў Комі, але і ў Ма-

скве, і ў Мінску. Заслужаны работнік Рэспублікі Комі. Пра яго надрукавана шмат артыкулаў у рэспубліканскіх газетах і ў беларускіх СМІ. А. Крупенька і сам часта піша нататкі ды артыкулы. Напярэдадні новага года пошта даставіла нам з Мінска газету “Голас Радзімы”, у якой змешчаны яго артыкул пра адкрыццё ў Сыктывкары

Дома дружбы народаў. Артыкул называецца “Наваселле ў Сыктывкары”. Званне “Почётны ветаан Сыктывкара” яму прысвоена па ініцыятыве усць-куломцаў, дзе вядомы беларус працаваў доўгі час і кіраваў раёнам: быў першым сакратаром Усць-Куломскага райкама КПСС. Нарыс пра яго раім прачытаць у кнізе “След на северной земле” (с. 62-69). А. Крупенька доўгі час быў нязменным старшынёй беларускай НКА, а нядаўна яго абралі Ганаровым старшынёй гэтай арганізацыі.

Зінаіда Уладзіміраўна Губер (на здымку сядзіць справа) — адна з тых, хто стаяў ля вытокаў стварэння мастацкай самадзейнасці беларускай дыяспары. Падрабязна пра яе лёс расказана ў вялікім нарысе “Рождэнная на поселении”, які надрукаваны ў кнізе “След на северной земле” (с. 49-54). Званне “Почётны ветаан Сыктывкара” ёй нададзены па хадайніцтве беларускай аўтаноміі.

Тамара Курачкіна, член Саюза журналістаў Расіі

ЮБІЛЕЙ

Такі прыцягальны Купала

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Падобная экспазіцыя, прысвечаная сувязям Купалы з іншай краінай-суседкай Беларусі, праходзіла і ў Польшчы. На адкрыцці выставы ў Музеі ды асяродку нацыянальнай культуры ў Гайнаўцы і я прысутнічала. А ўжо ў аўтобусе, калі вярталіся з камандзіроўкі дадому, мы гутарылі з загадчыцай аддзела навукова-экспазіцыйнай і выставачнай работы Купалаўскага музея Марыяй Бартковай. Пасля размовы, прызнаюся, для мяне Купала адкрыўся зусім з іншага, “звычайначалевага” боку.

Дом-музей Песняра ў Вязынцы

Загадкавай прыгажосцю і патаемным характарам напоўнілася для мяне вёска Вязынка, дзе нарадзіўся паэт і ля якой, між іншым, знаходзіцца і нашае лецішча...

“Выстава “Завуся я толькі Янка Купала” рабілася для экспанавання ў Польшчы, менавіта ў тых мясцовасцях, дзе жывуць беларусы, — пачала свой аповед Марыя Барткова. — Партнёрамі праекта выступілі Амбуасада Беларусі ў Польшчы і Культурны цэнтр Беларусі ў Варшаве. Выстава стваралася на аснове алічбаваных матэрыялаў з фондаў музея. Найперш, безумоўна, рукапісаў Купалы”. На экспазіцыі бачыла я і вершы паэта, напісаныя па-польску. Марыя Барткова тлумачыць: пачатак творчасці Песняра быў звязаны з выбарам... Выхаваны з дзяцінства ў двухмоўнай культуры, беларускай і польскай, ён павінен быў выбраць, на якой мове пісаць. Менавіта тыя першыя вершы, напісаныя па-польску, і былі прадстаўлены на выставе.

У экспазіцыі адлюстраваны і пераломныя моманты ў творчай біяграфіі Янкі Купалы, прычым важныя як для самога пісьменніка, так і для лёсу роднай краіны, якая на пачатку ХХ стагоддзя стала на шлях незалежнасці. Вялікую ролю ў гэтым працэсе адыграла, як вядома, мастацкае слова Купалы — яго вершы, паэмы, п’есы. Асобны ж стэнд прысвячаўся публіцыстыцы. “Для сучаснікаў Купалы, нашых дзядоў і прадзедаў, вельмі важна было чытаць на старонках газет словы паэта, яго артыкулы, у якіх ён заклікаў бараніць Бацькаўшчыну, яе Незалежнасць”, —

лічыць Марыя Барткова. Пад час выставы чыталіся вершы Купалы са спецыяльных картэк-паштовок, кожны наведнік атрымаў і партрэт-налепку з выявай маладога паэта.

Дарэчы, у тыя дні на запрашэнні вялікага прыхільніка творчасці Янкі Купалы Амбуасадара Беларусі ў Францыі Паўла Латушкі “Беларуская гасціна з Купалавага дома” пераехала ў Парыж. “Наведнікі той экспазіцыі даведваліся не толькі цікавыя звесткі з жыцця Янкі Купалы, знаёміліся з яго творчасцю, але і змаглі пабыць гасцямі Дома па таполяй (так называлі Купалаў дом у Мінску), пачаставацца стравамі беларускай кухні, якія любіў і Янка Купала, — казала Марыя Барткова. — Грыбы-дрэўнавушкі, па-руску іх называюць вешенкі, напрыклад, везлі з мінскага Камароўскага рынку, бо не маглі знайсці такія ў Францыі”.

Пра гісторыю Купалавага сабакі, які меў місію гасцей у дом упускаць, а назад без пачастунку не выпускаць, а таксама пра Купалу-франта, чалавека, які вельмі сачыў за модай і быў заўсёды “ў трэндзе”, пачулі навучэнцы Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы. Марыя Барткова для вучняў 9-10 класаў правяла незвычайны ўрок-прэзентацыю: “Старалася правесці занятак у незвычайным аспекце. Моладзь, зразумела, сочыць за модай... Янка Купала, па шматлікіх водгуках, быў вельмі прыгожым чалавекам, заўсёды стыльна па тым часе апранаўся. На аснове фотаздымкаў з фонду музея зрабілі прэзентацыю: які быў Купала-паэт і як ён выглядаў. Водгук адчуваўся: шчырыя ўсмешкі, позіркі”. Па словах

На адкрыцці экспазіцыі ва ўкраінскім Мікалаеве

Купалава лірыка западае ў сэрцы

Марыі Бартковай, заўсёды пад час сустрэч з вучнямі ў школах ці ў музеі ім прапапоўваецца эксклюзіўная інфармацыя, якую не знойдзеш ні ў падручніках, ні ў інтэрнеце, — каб натхніць маладое пакаленне на вывучэнне творчасці паэта.

Правяла суразмоўца і завочнае міні-падарожжа па вёсцы Вязынка, яе ваколіцах. У 1972-м, да 90-годдзя з дня нараджэння Купалы, былі фальварак Вязынка і вёскі Верамейкі, Гурнавічы і Сяледчыкі былі аб’яднаныя ў адну вёску Вязынка. Сёлета ў Радашкавічах, пасёлку па суседстве з Вязынкай, на пачатку ліпеня, па ініцыятыве мясцовых жыхароў, прыхаджан касцёла Святой Тройцы, ужо ў трэці раз пройдзе Купалаў фэст. І прымеркаванае свята будзе хрышчэнню Янкі Луцэвіча, якое адбылося 12 ліпеня 1882 года. Дарэчы, гэтая найстарэйшая каталіцкая

парафія на Беларусі сёлета святкуе 570 гадоў.

А на традыцыйным “Купаллі ў Вязынцы”, да дня нараджэння Песняра, якое звычайна праходзіць 7-8 ліпеня ў фальклорным стылі, сёлета будучы прадстаўлены гастронамічныя прысмакі — адмысловыя пірагі ды печыва мясцовых гаспадынь, гатуюць яны якія па старадаўніх рэцэптах. Прагучаць і песні Купалавы, якія ўжо сталі класікай, і музыка Манюшкі ды іншых беларускіх кампазітараў, што былі вядомыя ў часы Песняра.

Едучы апошнім часам на лецішча праз Вязынку, я ўглядалася ў хаты, выбудаваныя вялізныя аграсядзібы (іх, дарэчы, шмат у Вязынцы), спрабавала адгадаць, дзе стаяў дом былога гаспадара вёскі шляхціца Станіслава Замбржыцкага... Яго жонка Алімпія была хроснай маці Янкі Луцэвіча, які

Дарожны ўказальнік

вырас у Янку Купалу. Нягледзячы на тое, што род Луцэвічаў сваё шляхецтва не пацвердзіў афіцыйна, мясцовая шляхта прымала іх на роўных. У нашчадкаў Замбржыцкіх, з якімі трымаюць сувязь супрацоўнікі музея, ёсць такія звесткі: Купала часта наведваў Вязынку, гасцяваў у дзядулі з бабуляй, братаў бацькі. Летнія месяцы праводзіў у хроснай, якая да канца жыцця апекавалася ім. Яна стварыла ў сядзібе своеасаблівы дзіцячы гурток, і ўсіх пляменнікаў і хрэснака збіралі на лета. Ёсць звесткі, што не столькі ў сваёй сям’і, колькі ў Замбржыцкіх вучыўся Янка Луцэвіч пісаць па-польску, знаёміўся з польскай літаратурай. “У Доме Вязынскім была вялікая бібліятэка, фартэпіяна, — казала Марыя Барткова. — Існавала і традыцыя літаратурных шляхецкіх салонаў. У 1908 годзе падарыў Купала сыну Станіслава і Алімпіі Замбржыцкіх Юзафу сваю першую кніжку “Жалейка” з дароўным подпісам. У час вайны хата іх была разрабаваная, і невядома цяпер — дзе тая кніжка. Знішчана і шыкоўная партрэтная галерэя... Удалося ўратаваць толькі абраз святога Юзафа, які цяпер захоўваецца ў сям’і Замбржыцкіх у Канадзе”.

Шмат можна яшчэ шукаць у архівах, кажа Марыя Барткова, і знаходзіць усё новае і новае звесткі пра паэта, тыя мясціны, што звязаны з яго імем і творчасцю. А мне, слухаючы такія жыццёвыя гісторыі пра класіка, захацелася прайсціся пешшу па Вязынцы — з мапай вёскі пачатку мінулага стагоддзя ў руках або ў суправаджэнні цікаўных знаўцаў, пагутарыць з мясцовымі жыхарамі. Можа хто й успомніць яшчэ нешта цікавае пра стыльнага паэта. Або проста прагуляцца сцэжкамі Песняра, адчуць атмасферу тых мясцін, з асалодай акунуцца ў Купалаву паэзію.

СУСТРЭЧЫ

Прыйшлі да Скарыны

Беларусы з розных краін свету ўсклалі кветкі да помніка Францыску Скарыне ў Празе

Ідэя збірацца часцей і ў гасцях адно ў аднаго прагучала летась на II пасяджэнні Кансультатыўнага савета па справах беларусаў замежжа і многім з яго ўдзельнікаў падалася прывабнай. І вось Член Кансультатыўнага савета Сяргей Татун з Чэхіі запрасіў гасцей, а беларусы з Германіі, Ізраіля, Італіі, Літвы, Расіі, Францыі, Эстоніі адгукнуліся. І ў чэрвені ў Празе адбылася пачарговая сяброўская сустрэча членаў Кансультатыўнага савета па справах беларусаў замежжа, што створаны пры Міністэрстве замеж-

ных спраў Беларусі.

Як вядома, пад эгідай МЗС прайшло ўжо два пасяджэнні “веча дыяспары”, пад час якіх абмяркоўваліся пытанні развіцця культурных, эканамічных, турыстычных ды іншых сувязяў Беларусі з рознымі краінамі. Дзякуючы ўтварэнню савета пазнаёміліся і пасябравалі паміж сабой і яго ўдзельнікі — беларусы з усяго свету. Для падтрымання стасункаў, абмену навінамі і прапановамі ў сацыяльных сетках былі створаны адмысловыя інфармацыйныя групы. Якраз у адной з іх і з’явілася прапанова Сяргея Татуна: сустрэцца ў Празе.

Ветлівыя гаспадары Сяргей і Святлана Татуны правялі для гасцей

экскурсію па горадзе: шляхамі Скарыны. А да помніка першадрукару з нагоды 500-годдзя выдання першай кнігі на беларускай мове былі ўскладзены кветкі ад усіх сяброў Кансультатыўнага савета. На памятнай стужцы вянку так і напісана: “Ад беларусаў замежжа”. Прысутныя ўспаміналі гістарычныя факты з жыцця Францыска Скарыны ў Празе, а таксама гаварылі пра значэнне беларускай мовы ў асабістых лёсах, неабходнасць заўсёды і ўсюды памятаць свае карані. Казалі аб працы беларускіх суполак, заснаваную, перш за ўсё, на любові да Радзімы. А Сяргей Шабалаў з літоўскага Вісагінаса вельмі прыгожа і пранікнёна прачытаў вершы

Беларусы з розных краін сустрэліся ў Празе

на беларускай мове — Генадзя Бураўкіна “Я не ганю землі чужыя...” і Станіслава Валодзькі “Беларускі дом”.

Віктар Байкачў з Нарвы зрабіў невялікі відэафільм, які можна паглядзець на старонках групы “Беларусы свету” ў сацыяльных сетках.

Абмяркоўвалі сябры і пытанні ўмацавання эканамічных і турыстычных сувязяў краін свайго пражывання з Беларуссю. Усе прысутныя падтрымалі прапанову і далей праводзіць такія сустрэчы.

Мікалай Логвін, г. Клайпеда, Літва

ТРАДЫЦЫ

Купальская песня гучала ў ваколіцах літоўскай Клайпеды

На свята Купалле да беларусаў Літвы завіталі сябры з Беларусі, Латвіі ды Эстоніі

Запрашэнне ад беларусаў літоўскай Клайпеды паўдзельнічаць у свяце “Ноч Івана Купалы” ансамбль беларускай песні нарвскай суполкі “Сябры” атрымаў яшчэ ў красавіку. І вось 23 чэрвеня цёплым сонечным вечарам у прыгожай сядзібе Гедмінаі, у імправізаванай летняй зале на беразе ракі Мінія, сабраліся і глядачы, і артысты. Ансамблі беларускай песні з Беларусі, Літвы, Латвіі ды ўпершыню з Эстоніі прыехалі туды, каб у гульнях, песнях, абрадах правесці самую кароткую ноч лета.

З прывітальным словам да прысутных звярнуўся Ганаровы консул Беларусі ў Клайпедзе, кіраўнік беларускай суполкі “Крыніца” Мікалай Логвін. Святочны канцэрт адкрыў ансамбль беларусаў Клайпеды “Купалінка” (кіраўніца Валянціна Снігур), які выканаў вядомыя і новыя беларускія песні. Пасля выступалі мы, беларусы Эстоніі: ансамбль нарвскай суполкі “Сябры” і самыя малады ўдзельнікі свята — Беларускае таварыства “Спадкі” з Тарту (суполка ўзнікла ў маі 2017 года). Было вельмі прыемна: многія песні разам з намі спявалі нават глядачы.

Прадоўжыў канцэрт ансамбль “Паўлінка” беларускай суполкі “Мара” з латвійскага горада Ліепая (кіраўніца

Самую кароткую ноч лета па традыцыі сустрэлі купальскімі гульнямі

Жанна Буйніцкая). Іх новая песня “Беларуская душа” проста пакарыла нашы сэрцы. Так і захацелася яе развучыць!

Выдатным падарункам стала і выступленне ансамбля “Гудскі гармонік” (кіраўнік Андрэй Калышка) з беларускага горада Ліда. Гэта была сапраўдная феерыя вясёлых беларускіх песень, жартаў, гумарыстычных сцэнак.

Выступленне творчых калектываў з Беларусі — гэта заўсёды таленавіта і прафесійна! І ўсё гучала

па-беларуску! Дарэчы, спецыялісты даўно кажуць: беларуская мова — на другім месцы ў свеце па меладычнасці і лірычнасці пасля італьянскай.

Арганізатары выдатна падрыхтаваліся да свята, паважаючы народныя купальскія традыцыі. Свята Купалле, па народных павер’ях, поўнае абрадаў, міфаў і легенд, звязаных з вадой, агнём і расліннасцю. Па розных прыкметах, саюз гэтых стыхій валодае жыватворнай прыроднай сілай. Таму мы ўсе з задавальненнем вадзілі карагоды, спявалі песні, перацягвалі ка-

нат, кідалі ў раку вянкi з пажаданнямі шчасця сабе і сваім блізім. З імпэтам скакалі праз вогнішча — галоўны сімвал Купальскай ночы. Вядома ж: хто найбольш удала і вышэй скакне, той будзе ўвесь год шчаслівым.

Апоўначы ж пайшлі шукаць папараць-кветку... І доўга яшчэ над сядзібай, над лесам і ракой гучалі меладычныя беларускія песні.

Людміла Аннус, старшыня нарвскага Беларускага таварыства “Сябры”, Нарва — Клайпеда — Нарва

ВЕСТКІ

Пляцоўка для творчасці

Зінаіда Комінская

У Мінску адкрыўся арт-парк гіганцкіх інсталяцый

Дванаццаць велізарных шматметровых прасторавых аб’ектаў з дрэва, пластыку і металу да канца лета будуць упрыгожваць адно з самых рамантычных месцаў Мінска — набярэжную Камсамольскага возера.

Гэта ўжо трэцяя спроба сучасных мастакоў “упісаць” арт-аб’екты ў гарадскую прастору. Мяркуючы па рэакцыі гараджан і гасцей сталіцы, такое крэатыўнае новаўвядзенне прыйшлося ім даспадобы. Летась, напрыклад, у імправізаванай галерэі пабывала больш за мільён наведнікаў!

Сёлета экспазіцыя прысвечана 950-годдзю Мінска. На суд глядачоў прадстаўлены 12 інсталяцый беларускіх і замежных мастакоў. У кожную канструкцыю творца ўклаў канцэптальную ідэю, звязаную або з гісторыяй горада, або з актуальнымі сучаснымі праблемамі. Аб’ядноўвае ўсе працы вялікі памер. Шматметровыя канструкцыі (некаторыя за пяць метраў) занялі востраў Камсамольскага возера. Важаць канструкцыі да некалькіх дзясяткаў тон.

Тут ёсць жалезныя воіны, якія выклікаюць асацыяцыі пра першыя летапісныя згадванні Мінска. Пераносіць у мінулае “Унутраная прастора” Аляксандра Сакалова. Арт-аб’ект Анатоля і Івана Арцімовічаў “Планета”, у выглядзе пераплеценых мужчынскай і жаночай фігур, расказвае пра самае цудоўнае пачуццё — каханне. Сімвалам-пажаданнем радасці, дабрабыту і дастатку жыхарам і гасцям Мінска стала вялізная “Кружка” Андрэя Шыловіча. Усім вядомы выраз: “Дом — поўная чара”. Ён, відаць, і натхніў аўтара на творчасць.

ЗРОБЛЕНА Ў БЕЛАРУСІ

Скрозь прастору і час

Іна Ганчаровіч

У Мінску на маршрут выйшлі першыя айчынныя электробусы

На дыспетчарскую станцыю “Сярова” я адправілася, каб ацаніць усе перавагі новага транспарту, электробуса, які ўжо чакаў мяне ды іншых пасажыраў на прыпынку. Новыя “гібрыды” і знешне вылучаюцца між звыклых аўтобусаў і тралейбусаў, што стаялі побач. Бялюткі, абцякальнай формы кузаў, з нейкай складанай оптыкай наперадзе, ён больш нагадвае хуткасную электрычку. А ўнутры — звычайны тралейбус, з вельмі ўтульнымі крэсламі светла-зялёнага колеру.

Наўнасьць у салоне разетак і USB-раздымаў для зарадкі мабільных тэлефонаў — прыемная нечаканасць для моладзі, карыстальнікаў розных гаджэтаў. Некаторыя адразу скарысталіся магчымасцю зарадзіць свае мабільнікі. Праехаўшы некалькі прыпынкаў, адзначыла для сябе: едзе электробус хутка і вельмі плаўна — няма рыўкоў і вібрацыі ў салоне. Пра

іншыя тэхнічныя навінкі, не бачныя воку, я распытала ў кіроўцы электробуса Аляксея Русакова, які, мне падалося, адчуваў сябе сапраўднай зоркай маршруту. “Гэтая машына — транспарт будучыні. Мы ведалі, што гарадскі транспарт — гэта трамвай, тралейбус, аўтобус. Але сёння ўсе краіны змагаюцца за чысціню паветра і эканамічнасць, — з веданнем справы казаў Аляксей. — Электробус адпавядае ўсім гэтым патрабаванням. Па-першае, для яго працы не трэба ставіць слупы і цягнуць правады. І ў тым ужо эканомія. Па-другое, электробус, значна больш маневраны. Ён можа аб’язджаць усе перашкоды, напрыклад, ДТЗ. Вельмі зручны для пасажыраў з абмежаванымі магчымасцямі: ёсць сістэма паніжэння ўзроўню падлогі з боку ўваходу, механічны пандус з ручным кіраваннем”. А дзе, пытаю я, схавана галоўная інавацыя? “У задняй частцы кузава, дзе размешчаны назапашвальнік, — не адводзячы вачэй ад дарогі, пальцам указвае кіроўца. — Працягласць маршруту ў адзін бок 12 км. Поўнай зарадкі

хапае ў абодва канцы. Але мы ўсё ж падзараджаем яго перад зваротным рэйсам для падстрахоўкі. Гэта займае каля 5 мінут. Пакуль на маршруце “Сярова — Даўгабродская” чатыры электробусы. Але ўжо да канца года наш тралейбусны парк плануе закупаць яшчэ 16 інавацыйных машын”.

Распрацоўшчык і вытворца гэтага незвычайнага “гібрыда” аўтобуса і тралейбуса, названага электробусам, — беларускі холдынг “Белкамунмаш”, прызнаны вытворца наземнага гарадскога транспарту ў краінах СНД. А ідэя стварэння аўтамабіляў, якія могуць рухацца па бескантактавых сетках, у “Белкамунмашы” ўзнікла яшчэ ў 90-х. Была выпушчана і эксперыментальная партыя машын,

Беларускі электробус ёсць і на выставе ў Астане

але на той момант яны засталіся незапатрабаванымі з-за велізарнай вагі зараднай устаноўкі, бо значна зніжалася пасажыраўмяшчальнасць, і высокага кошту.

Зноў вярнуліся беларусы да задумы, калі тэхналогія вырабу назапашвальнікаў у свеце значна прасунуліся наперад. Сён-

ня на беларускіх электробусах выкарыстоўваюцца суперкандэнсатары кітайскай фірмы “Чэнду Сіндзжу. Шоўкавы шлях. Развіццё”. Выбар гэтага вытворцы быў не выпадковым. Кампанія з’яўляецца рэзідэнтам індустрыяльнага парку “Вялікі Камень” і будзе там свой завод. Так што ў будучыні ўвесь цыкл вытворчасці электробусаў будзе праходзіць у Беларусі. Ужо сёння ёсць пагадненні аб пастаўках беларускіх электробусаў у Маскву, Санкт-Пецярбург і нават Тэгеран.

Хутка ў Беларусі з’явіцца і канкурэнт электробуса. Да канца года “Белкамунмаш” распрацуе гібрыдны аўтобус, які без падзарадкі зможа праехаць не адну сотню кіламетраў.

ДАРЭЧЫ

У беларускім павільёне на Міжнароднай выставе “ЭКСПА 2017”, якая цяпер праходзіць у сталіцы Казахстана Астане, прадставілі мадэль транспарту будучыні — электробус вытворчасці “Белкамунмаш”. Распрацоўшчыкі ўпэўнены, што беларускае ноу-хау зацікавіць бізнес-колы Казахстана, іншых краін. “ЭКСПА 2017” будзе працаваць да 10 верасня. А 13 жніўня выставу наведвае Прэм’ер-міністр Беларусі Андрэй Кабякоў: і там пройдзе Дзень Беларусі.